

ledig de problematiek van de onderwaterfotografie.

Maar gelukkig geeft de inhoud iets meer reden tot enthousiasme. Daarvoor staan de auteurs garant, beiden specialisten op het gebied van de (onder)waterwereld. Het eerste deel van het boek laat de lezer kennis maken met water in zijn abiotische aspecten, daarna wordt globaal de aan water gerelateerde flora en fauna besproken. In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de ecologie, waarbij ook de negatieve milieu-invloeden kort worden aangestipt in de verschillende watertypen die in Nederland voorkomen (meren, sloten, beken en rivieren, vennen). Het eerste deel wordt afgesloten met enkele prak-

tische tips met betrekking tot het te gebruiken materiaal voor het doen van veldonderzoek, het inrichten van een aquarium, over snorkelen en duiken en het aanleggen van een natuurlijke vijver. Tenslotte worden enkele eenvoudige experimenten en waarnemingen behandeld. De taal van dit deel is helder en voor de gemiddelde natuurliefhebber goed te begrijpen en te volgen. Maar toch vroeg ik me bij het lezen van dit stuk af voor wie dit boek nu echt bestemd is. Het lijkt wel of de auteurs (of de uitgever) alle doelgroepen tegelijk hebben willen bestrijken, hetgeen niet altijd even verstandig is.

Na vijftig pagina's begint de echte veldgids, zonder meer het beste wat

dit boek te bieden heeft. Maar hierin komen dan ook de kwaliteiten van de auteurs tot uitdrukking. Natuurlijk kan een veldgids voor waterorganismen verre van volledig zijn. De keuze van de opgenomen planten en dieren is verantwoord omdat de beginnende natuurliefhebber met deze veldgids de meest algemene soorten zonder meer kan plaatsen. Bovendien vindt de lezer voldoende informatie over de biologie van de organismen, wat belangrijk is voor het leggen van relaties met de vindplaats van de soort. Persoonlijk vind ik het een goede keuze dat veel aandacht wordt geschonken aan de hogere diersoorten zoals vissen en amfibieën. De afbeeldingen van de organismen geven een waardevolle

aanvulling bij de determinaties. Jammer dat sommige, met name bij de amfibieën, ook hier weer erg flets zijn afgedrukt.

Kortom een boek dat qua uiterlijk geen uitnodigende indruk maakt, maar dat bij het lezen van de teksten duidelijk aan waarde wint. Weinig nieuws voor de gevorderde bioloog, te moeilijk voor een echte leek. Zonder de eerste vijftig bladzijden een goede veldgids voor de geïnteresseerde natuurliefhebber en beginnend onderzoeker die meer wil weten over wat er leeft in vijver, sloot en plas.

TON LENOERS

RECENT VERSCHENEN

HEIJLIGERS, H.W.G., 2005. *Monitoring vleermuisvoorziening en Rijksweg 73. Deelrapport 2003-2004.*

Stichting Natuurprojectenbureau De Lierelei, Roermond. In opdracht van Rijkswaterstaat, directie Limburg, Maastricht (13 pp.). Meer informatie over dit rapport is te verkrijgen bij de Stichting Natuurprojectenbureau 'De Lierelei', e-mail: lierelei@nhgl.org of bij het kantoor van het NHGL in Roermond.

Dit deelrapport maakt deel uit van het onderzoeksproject 'Monitoring Vleermuisvoorzieningen Rijksweg 73, 2002-2006'. Doel van het onderzoek is om duidelijkheid te krijgen over het gebruik van twee nieuw aangelegde

winterverblijven voor vleermuizen langs de Rijksweg 73 in Horst en Grubbenvorst. In deze verblijven zijn extra voorzieningen aangebracht om meer geschikte schuilmogelijkheden voor vleermuizen te maken. In deze rapportage worden de resultaten van dit onderzoek gegeven tot en met seizoen 2004/2005. Allereerst wordt kort ingegaan op de opzet van het project. Vervolgens worden de voorlopige resultaten gepresenteerd. Naast de resultaten van de periode vanaf 2002, geeft het rapport ook informatie over de aangetroffen vleermuizen in de periode voorafgaande aan het onderzoek. Hieruit blijkt dat zowel in het vleermuisverblijf van Horst als van Grubbenvorst alleen de Gewone grootvleermuis wordt aangetroffen. Ook is gekeken van welke

voorzieningen de vleermuizen het meeste gebruik maken. Opvallend is het grote aantal vleermuizen dat gebruik maakt van de tijdens de bouw aangebrachte richels op het plafond. Tijdens de tellingen werden ook een aantal dag- en nachtvlinders aangetroffen.

PETERS, B., 2005. *Vrij Eroderende Oevers langs de Maas. Landschaps-ecologisch Streefbeeld.*

Bureau Drift, Berg en Dal. In opdracht van Rijkswaterstaat directie Limburg, Maastricht (38 pp.). Het rapport is gratis te bestellen (zolang de voorraad strekt) bij RWS Limburg, t.a.v. Marniks Maris, Postbus 25, 6200 MA Maastricht, e-mail: M.Mariss@dlb.rws.minvew.nl.

Een groot deel van de Maasoever is momenteel uniform en ecologisch weinig interessant. Dit is de aanleiding geweest voor het Project Natuur(vriende)lijke Oevers Maas. Hiervoor zijn al diverse initiatieven ontplooid, maar van echte oeverdynamiek is bijna nergens nog sprake. Momenteel verschuift het accent van het natuurtechnisch inrichten van oeverzones naar het ontwikkelen van situaties die de natuurlijke situatie zo goed mogelijk benaderen. Na een kort inleidend hoofdstuk beschrijft het rapport welke natuur door vrije oevererosie kan ontstaan. Dit wordt uitgedrukt in een streefbeeld dat is verdeeld in een morfologisch streefbeeld, een

ecologisch streefbeeld met de verschillende levensgemeenschappen en soorten, een beheerstreefbeeld met de optimale beheerwijze van dergelijke oevers en een recreatief streefbeeld met een beschrijving van het verwachte recreatief medegebruik van de oevers. Het rapport is geïllustreerd met foto's en figuren en gaat diep in op de natuur van de ondiepe rivierbedding, de lage oeverzone, steilwanden, erosieholten en -geulen en oeverwallen. Ook wordt ingegaan op natuurlijke beekmondingen. Het rapport is relevant voor alle Maasoever in Limburg en verder stroomafwaarts.

SPARRIUS, L.B., A. Aptroot & C.M. van Herk, 2005. *Landelijk Meetnet Korstmossen. Inhoudelijke rapportage 2004.*

BLWG-rapport nr. 4. Bryologische en Lichenologische Werkgroep KNNV (BLWG), Utrecht. ISSN 1571-5108 (27 pp.). De rapporten van het BLWG worden verspreid onder belangstellenden en deelnemers van de excursies, maar kunnen ook worden opgehaald van de internetpagina www.blwg.nl.

Bij het Landelijk Meetnet Korstmossen worden sinds 1999 zeldzame soorten van de Rode lijst gemonitord. In 2004 is de eerste meetronde afgerond en een begin gemaakt met de herhaling van de opnamen uit 1999. Het gaat daarbij om korstmossen van vochtige duingrond, met zink verontreinigde grond en enkele stuifzandgebieden. Het rapport beschrijft kort de resultaten van het veldonderzoek in de periode 2004 en 2005

en bespreekt de veranderingen ten opzichte van de eerste periode. Tijdens het veldonderzoek zijn onder meer de zinkerreinen

in de buurt van Budel-Dorplein en de stuifzanden van de Budelerbergen en Tungelerwallen bezocht. In dit laatste gebied komt onder andere het zeldzame *Ulslands mos* voor. Ook op verontreinigde gronden komen een aantal zeldzame korstmossen voor, die zich hier spontaan gevestigd hebben en waarvan de kostmosvegetaties ook internationaal gezien vrij uniek zijn. Een soort korstmos is zelfs voor het eerst in Budel gevonden. Uit het onderzoek blijkt onder meer dat op een gesaneerd terrein in Budel de Rode lijstsoorten zijn achteruitgegaan, maar juist een aantal andere bijzondere korstmossen zijn teruggekomen. De Rode lijstsoorten van de onderzochte stuifzanden blijken daarentegen vrijwel onveranderd.

Wie zijn rapport, boek, etc. opgenomen wil zien in deze rubriek, kan een literatuurverwijzing met een korte inhoudsbeschrijving en bestelwijze opsturen naar de redactie o.v.v. 'recent verschenen'. De publicaties moeten betrekking hebben op voor Limburg relevante onderwerpen.

De meeste in deze rubriek besproken rapporten kunnen worden ingezien bij het bureau van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. Graag even van te voren bellen of iemand aanwezig is (tel. 0475-386470).

GUIDO VERSCHOOR